

***„Gminny Program Profilaktyki
i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
dla Gminy Gniew na rok 2020”***

Gniew, grudzień 2019 r.

Spis treści

I. WPROWADZENIE.....	3
II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU PROFILAKTYKI.....	4
III. DIAGNOZA.....	4
3.1. Dorośli.....	6
3.2 Dzieci, młodzież a alkohol.....	12
3.3 Substancje psychoaktywne.....	13
3.4. Dzieci, młodzież a narkotyki i dopalacze.....	15
3.5. Podsumowanie.....	16
IV. CELE I ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI.....	17
V. CELE I ZADANIA DOTYCZĄCE PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII.....	20
VI. ZASADY DZIAŁANIA I WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	22
VII. PODMIOTY REALIZUJĄCE I WSPÓŁREALIZUJĄCE PROGRAM.....	23
VIII. ŹRÓDŁA I ZASADY FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI....	24
IX. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI.....	24
X. EWALUACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI.....	24

I. WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii stanowi lokalną strategię z zakresie profilaktyki, integracji społecznej osób uzależnionych oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Dostosowany jest do specyfiki problemów występujących w gminie, uwzględniając lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym i ekonomicznym.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 730 z późn. zm.), do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Zadania te obejmują:

- zwiększanie dostępności i pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zgodnie z art. 10 ust.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz.1655 z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy przeciwdziałanie narkomanii. Wykonywany jest poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej,

oświatowo – wychowawczej i zdrowotnej.

Program określa kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Wskazuje podmioty odpowiedzialne za realizację, określa źródła finansowania zadań, przedstawia zadania własne gminy.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Gniew opracowano zgodnie z ww. wymienionymi ustawami oraz ustawą z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. Z 2019 r. poz. 447 z późn. zm.) uwzględniając cele operacyjne zawarte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU PROFILAKTYKI

Ustawy:

1. z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 730 z późn. zm.)
2. z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 1655 z późn. zm.)
3. z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie (Dz. U. z 2019 r. poz. 730 z późn. zm.)
4. z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2019 r. poz. 447 z późn. zm.)
5. z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1655 z późn. zm.)
6. z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2019 r. 1690 z późn. zm.)

Programy krajowe:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 -2020 z dnia 4 sierpnia 2016r.

III. DIAGNOZA

Alkoholizm oraz problemy alkoholowe stanowią istotne zagrożenia dla zdrowia publicznego. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost zagrożeń związanych z alkoholem. Przyczynia się do tego dynamiczna reklama napojów alkoholowych oraz jego duża dostępność i stosunkowo niska cena. Wraz ze zmianami cywilizacyjnymi zmienia się również kultura spożycia

alkoholu. Nadużywanie alkoholu prowadzi nie tylko do problemów społecznych i zdrowotnych w życiu jednostki, ale również powoduje szkodliwe następstwa natury emocjonalnej oraz społeczno – ekonomicznej na poziomie rodziny i społeczeństwa.

Z badań i informacji zamieszczanych w publikacjach wynika, że Polacy pija dużo, za dużo. Pod postacią piwa, wina i wódki łącznie w przeliczeniu na osobę wielkości spożywanego alkoholu sięga poziomu 10,3 l czystego alkoholu i ma tendencję wzrostową. Struktura konsumpcji zdominowana jest przez piwo (58,4%) na drugim miejscu jest wódka i wyroby spirytusowe (34,2%) trzecie miejsce zajmuje wino oraz miody pitne (7,4%).¹ Dane to są uśrednione, ponieważ w społeczeństwie są osoby, które nie piją alkoholu w ogóle, ale też takie, które piją go w ilościach znacznie przekraczających średnią statystyczną. Szacuje się, że 20-30% populacji stanowią osoby niepijące – osoby starsze, chorzy, kobiety w ciąży, matki karmiące i część młodzieży. Wśród pijących alkohol dorosłych Polaków 25% sięga po alkohol co najmniej raz w tygodniu. Natomiast grupa najwięcej pijących stanowi 7,3% konsumentów napojów alkoholowych spożywa 46,1% całego wypijanego alkoholu. W grupie tej znajdują się osoby uzależnione od alkoholu. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych szacuje, że osób uzależnionych od alkoholu jest 900 tys., osób pijących szkodliwie lub ryzykownie może być nawet 2,5 mln. Dysproporcje spożywanego alkoholu w zależności od grupy mogą być bardzo duże.

Nikt z osób pijących nie planuje, że jego sytuacja życiowa, zdrowotna ulegnie pogorszeniu lub doprowadzi do choroby alkoholowej. Osoby sięgające po alkohol oczekują poprawy samopoczucia, zrelaksowania się, przełamania barier w nawiązywaniu nowych kontaktów itp.

Warto zastanowić się jaką grupę tworzą osoby pijące? Ponieważ do niedawna w świadomości utrzymywał się fakt, że osoby uzależnione to ludzie z niskim wykształceniem, bez perspektyw życiowych. Upijanie się kojarzyło tylko z przynależnością do grup zmarginalizowanych i osób wykluczonych społecznie. Obecnie coraz częściej problemy z alkoholem mają osoby wykształceni, majątni, przedstawiciele elit. Zjawisko to nie jest jeszcze mocno rozpowszechnione jednakże tendencja ta staje się coraz bardziej wyraźna. Kolejną zauważalną zmianą jest fakt, że coraz więcej kobiet sięga po alkohol. Do spożycia alkoholu przyznaje się obecnie 80% Polek i powoli zbliża się do liczby pijących mężczyzn 89%. Polki sięgają po alkohol bo lubią, bo chcą, bo je na to stać lub z powodu zmartwień, dla pocieszenia, stosują alkohol jako reduktor lęku lub na spokojny sen. Liczba uzależnionych kobiet w ostatnich latach wyraźnie wzrosła.

¹ Spożycie alkoholu w Polsce – dane opublikowane na stronie internetowej Polskiej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Następna istotna zmiana w trendach alkoholowej konsumpcji to rosnące spożycie alkoholu wśród młodzieży. Aktualne badania wskazują, że młodzież pije alkohol bo lubi, a konsumpcję utożsamia z dobrą zabawą, chce aby życie było wesołe, a nie dlatego że mają problemy i nie radzą sobie ze swoim życiem. Dawniej uważało się, że po alkohol sięga młodzież problemowa, mająca problemy w nauce, niskim statusie materialnym. Jednak obecnie dzieci z zamożnych rodzin piją więcej niż ich biedniejsi rówieśnicy.

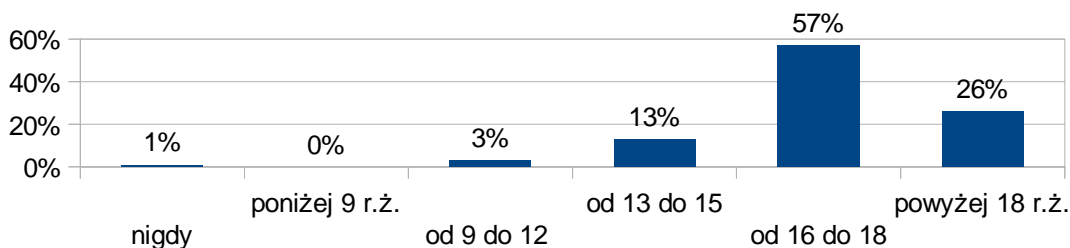
Powyższe dane i informacje obrazują to co dzieje się w całej Polsce, wśród dorosłych mieszkańców i młodzieży. Natomiast na potrzeby Gminnego Programu Profilaktyki została w br. została przeprowadzona „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”, której celem było zobrazowanie skali problemów społecznych w gminie Gniew. Przygotowana po to, aby odpowiednio zaplanować działania profilaktyczne, informacyjno – edukacyjne, terapeutyczne, itp. dostosowane do zaobserwowanych problemów.

Diagnoza dotyczyła takich stref jak: spożywanie alkoholu oraz związane z nim problemy społeczne, substancje psychoaktywne: nikotyna, narkotyki, dopalacze, przemoc w rodzinie, cyberprzemoc i uzależnienie od Internetu. Badania zostały przeprowadzone na grupie 150 osób, w tym 74 mężczyzn oraz 75 kobiet. Średnia wieku respondentów wyniosła 37 lat. Badania przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców gminy, dzieci i młodzieży szkolnej oraz sprzedawców i właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

3.1. Dorośli

Alkohol jest najbardziej popularnym środkiem psychoaktywnym, dostępnym legalnie. Z przeprowadzonego badania wynika, że wiek inicjacji alkoholowej przypada na 16 a 18 r.ż. - 57% pomimo tego, że sprzedaż alkoholu w tym wieku jest zabroniona. Powyżej 18 r.ż alkohol próbowało 26 % respondentów, a 1% badanych nigdy nie piła alkoholu.

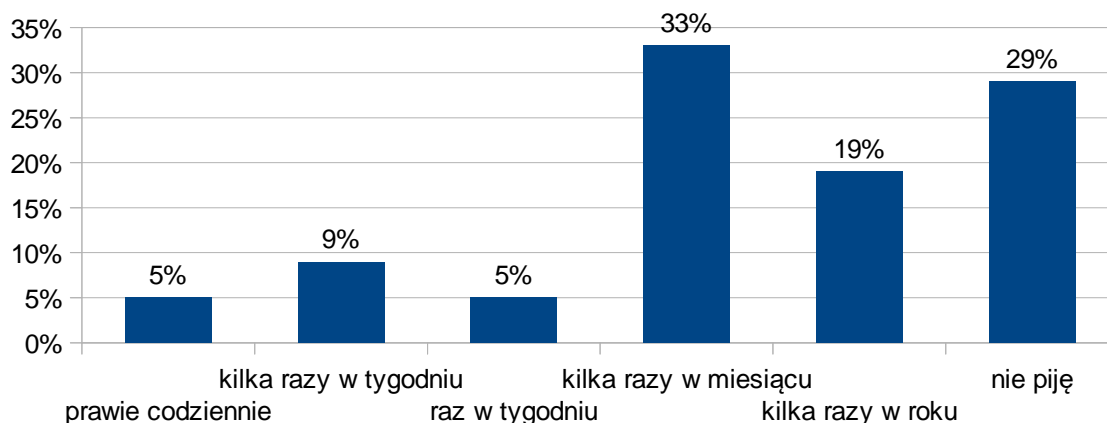
Wykres 1. Wiek inicjacji alkoholowej

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Gniew 2019

Wśród badanych abstynencję deklaruje 29 osób. Największa liczba osób przyznała się, że alkohol spożywa kilka razy w miesiącu – 33%, kilka razy w roku alkohol pije 19 % osób, jedynie 5% mieszkańców przyznaje się do codziennego spożycia alkoholu. Powyższe dane zostały zobrazowane na wykresie nr 2.

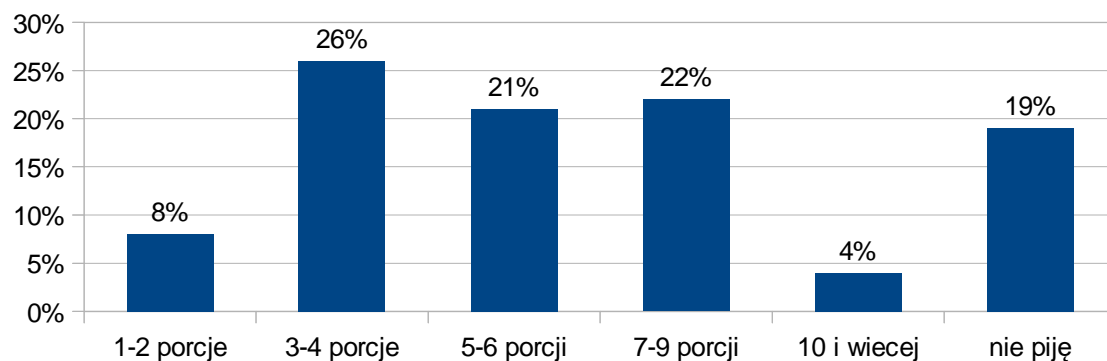
Wykres 2. Częstotliwość spożywania alkoholu

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Gniew 2019*

Mieszkańcy gminy Gniew najczęściej alkohol spożywają okazjonalnie, jednak jednorazowo w dużych ilościach. 3-4 porcje czystego alkoholu spożywa 26% badanych, 21% wypija 5-6 porcji, natomiast większą ilość wypijanego alkoholu deklaruje 22% badanych, czyli 7-9 porcji. 4% badanych wskazało na 10 porcji i więcej, 19% badanych przyznało, że nie pije alkoholu.

Wykres 3. Ilość porcji standardowych zawierających alkohol spożywanych przez mieszkańców gminy Gniew

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Gniew*

Dorośli mieszkańcy gminy uważają, że alkohol zawarty w słabszych trunkach czyli piwie, winie jest mniej szkodliwy niż np. w wódce – 62% badanych, tylko 38 % respondentów wie, że

porcja standardowa alkoholu tzn. 10 g czystego 100% alkoholu zawarta jest w ok 250 ml piwa o mocy 5%, w ok. 100 ml wina 12% oraz w 30 ml wódki o mocy 40%.

Badania przeprowadzone na terenie gminy ukazują również na brak wiedzy co do spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży oraz kierowców samochodów. 65% badanych uważa, że kobiety w ciąży nie mogą bezpiecznie pić alkoholu, jednak pozostała grupa - 35% *twierdzi, że niewielkie ilości alkoholu są bezpieczne dla płodu*. 68% respondentów jest zdania, że nie wolno prowadzić samochodu po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu. Pozostali badani – 32% *uważa, że niewielka ilość alkoholu nie przeszkadza w prowadzeniu pojazdów*.

Konsekwencje spożywania nadmiernej ilości alkoholu ponoszą wszyscy; społeczeństwo, rodzina i osoba uzależniona. Pijani kierowcy stwarzają niebezpieczeństwo utraty zdrowia, a nawet życia dla samych siebie, pasażerów i innych uczestników ruchu drogowego. Kobiety w ciąży pijąc nawet niewielkie ilości alkoholu przyczyniają się to utraty zdrowia swojego dziecka, które w przyszłości będzie obciążone różnymi defektami w rozwoju i zachowaniu. Osoby dorosłe, zarówno mężczyźni jak i kobiety pijąc alkohol przyczyniają się do powstania u nich choroby alkoholowej, która wymaga długotrwałego leczenia, terapii i rehabilitacji, utraty pracy i rodziny. Alkohol przyczynia się przemocy domowej. W rodzinie alkoholowej zachwane są granice psychologiczne poszczególnych osób. Prowadzą one do zakłócenia planowania, komunikacji i reakcji emocjonalnych. Życie w takiej rodzinie jest przepełnione stresem, który może trwać latami. Doświadczenie to pozostawia ślady i szkodenia u wszystkich członków rodziny – dorosłych i dzieci. Przyczynia się do gorszego funkcjonowania jednostki w społeczeństwie i rodzinie, może również przenosić złe wzorce na następne pokolenia.

Problemy związane z uzależnieniem od alkoholu można zgłosić do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, za pośrednictwem, której zostanie uruchomiona procedura zobowiązania do leczenia odwykowego. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gniewie podejmuje działania i czynności zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wobec osób uzależnionych od alkoholu w celu poddania się leczeniu odwykowemu. Osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny kieruje się na badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego.

Tabela 1. Sądowe zobowiązanie do leczenia odwykowego

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Wnioski o leczenie odwykowe	36	22	27
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	11	10	9
Wnioski do Sądu w sprawie zobowiązania do leczenia odwykowego	10	7	7

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gniewie

Liczba wniosków wpływających do Komisji w sprawie zobowiązania do leczenia odwykowego jest zróżnicowana, wzrosła w stosunku do ubiegłego roku i wyniosła 27. Dziewięć osób zostało skierowanych na badanie przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, 7 wniosków zostało wysłanych do Sądu. W ostatnich trzech latach do Gminnej Komisji wpłynęło 85 wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu. Z czego 30 osób zostało skierowanych na badanie przez biegłych, a 24 wnioski zostały przesłane do Sądu.

Kolejnym ważnym problemem jest przemoc domowa. W rodzinach z problemem alkoholowym akty przemocy występują dwukrotnie częściej, niż w rodzinach wolnych od tego problemu. Ofiarami sprawców przemocy są partnerzy, ale również i dzieci. Stosowana przez rodziców/dorosłych przemoc odciska swój ślad w psychospołecznym funkcjonowaniu dziecka, niekorzystnie wpływa również na proces jego rozwoju intelektualnego, fizycznego i społeczno – emocjonalnego. Osoby przebywające w atmosferze przemocy mają podstawowe braki socjologiczne, a także zaburzenia związane z poczuciem własnej tożsamości, które utrudnia jednostce prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

W Gniewie od 9 lat funkcjonuje Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zajmuje się rodzinami w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Współpracując ze specjalistami diagnozuje sytuację w rodzinie, a następnie podejmuje działania w środowisku zagrożonym przemocą, aby przeciwdziałać temu zjawisku. Przemoc w rodzinie to każde celowe działanie lub brak działania, np. zaniebdywanie, które powodują krzywdę i cierpienie fizyczne albo psychiczne członka rodziny. Sprawca przemocy wykorzystuje przewagę nad ofiarą i narusza jej podstawowe prawa, takie jak godność, wolność i nietykalną cielesną.

Tabela 2: Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową na terenie gminy Gniew

	2016 r.			2017 r.			2018 r.		
Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie	35			33			26		
Liczba ofiar przemocy w rodzinie	73			77			74		
	K	M	Dz	K	M	Dz	K	M	Dz
	52	16	5	51	13	13	47	10	17
Liczba sprawców przemocy domowej	56			51			41		
	K	M	N	K	M	N	K	M	N
	4	52	0	5	46	0	4	37	0
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu	19			14			25		
	K	M	N	K	M	N	K	M	N
	1	18	0	0	14	0	2	23	0
Liczba dzieci w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty”	61			52			57		

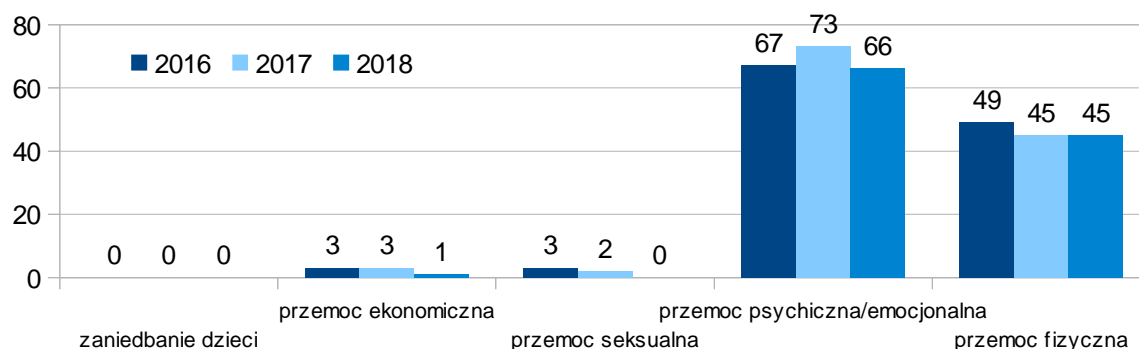
Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla gminy Gniew

Na przestrzeni ostatnich trzech lat zaobserwowano spadek liczby interwencji policji związanych z przemocą domową na terenie gminy Gniew. Z roku na rok spada liczba sprawców i ofiar przemocy w rodzinie.

W związku z procedurą „Niebieskie Karty, które prowadzi Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wpłynęły w 2016r. - 33 wnioski, w 2017r. - 36 wniosków natomiast w 2018r. - 25 wniosków.

Najczęściej doświadczalną formą przemocy w rodzinie są przemoc psychiczna/emocjonalna oraz przemoc fizyczna, obrazuje to poniższy wykres:

Wykres 4. Rodzaje przemocy domowej

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla gminy Gniew

Przemoc w rodzinie osłabia relacje, więzi, poczucie bezpieczeństwa, utrudnia rozwój

każdego z członków rodziny. Bardzo często jest tak, że zostaje w tajemnicy, ofiara nie zawsze ma tyle siły, aby szukać pomocy, a sprawca nie widzi nic złego w swoich czynach. Z badań wynika, że to kobiety najczęściej są ofiarami przemocy, a mężczyźni sprawcami.

W trakcie badań przeprowadzonych w br. na terenie miasta i gminy Gniew, zadano respondentom pytanie o dostępność alkoholu i prowadzone kontrole. 55 % badanych uważa, że należy ograniczyć dostępność sprzedawanego alkoholu, bądź kontrolować jego sprzedaż.

Tabela 5. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży	38	35	34
Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży	22	17	16
Ogółem;	60	52	50
Liczba wszystkich mieszkańców	15777	15617	15454
Liczba mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych	263	300	309

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w gminie Gniew*

Analizując dane zawarte w tabeli można zauważyć spadek liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta i gminy Gniew. W stosunku do ubiegłego roku zmalała o 2 punkty i na koniec 2018 r. wyniosła 50, tym samym o 10 mniej niż trzy lata temu. W przeliczeniu na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych przypada 309 mieszkańców.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gniewie przeprowadza kontrole punktów handlowych sprzedających napoje alkoholowe, pod kontem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń. Kontrole podejmowane są w miarę możliwości we wszystkich placówkach ze sprzedażą alkoholu. W 2016 r. odbyły się 32 kontrole, w 2017 r. - 28 kontroli, natomiast w 2018 r. - przeprowadzono 46 kontroli.

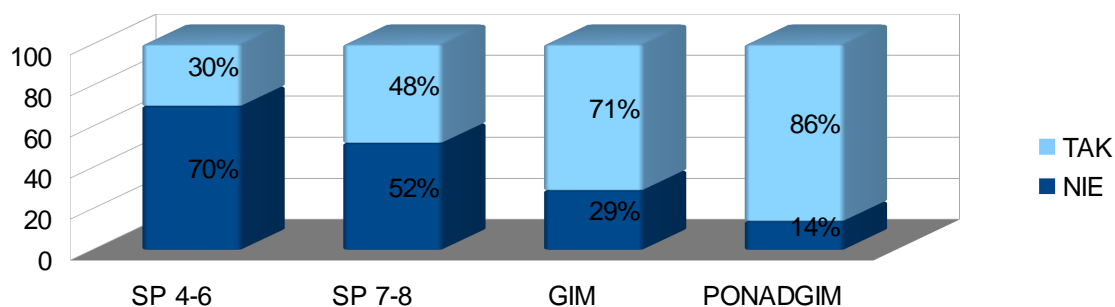
Spożywając alkohol trzeba mieć na uwadze fakt, że wpływa on na śródkowy układ nerwowy, co powoduje zmiany nastrojów, myślenia i zachowania. Ożywienie, euforia, rozluźnienie i podniecenie odczuwalne jest w pierwszej fazie działania i mają charakter przejściowy. Później pojawia się znużenie, senność i spowolnienie. Alkohol działa na organizm w różny sposób ponieważ jest środkiem psychoaktywnym o długotrwałym działaniu. Większość czynności wykonana pod jego wpływem może przynieść negatywne skutki, dla osoby spożywającej jak i osób z otoczenia i społeczeństwa. Dużym zagrożeniem jest prowadzenie pojazdów pod wpływem

alkoholu. Niestety statystyki krajowe i lokalne nie prezentują się dobrze. Wciąż problem istnieje i jest na bardzo wysokim poziomie, często pozostaje nie wykryty.

3.2 Dzieci, młodzież a alkohol

Badania wśród dzieci i młodzieży zostały przeprowadzone na grupie 276 uczniów szkół z terenu miasta i gminy Gniew. Z badań wynika, że inicjację alkoholową ma za sobą 30 % badanych uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 48% uczniów klas 7-8, 71% gimnazjalistów oraz 86% uczniów klas ponadgimnazjalnych.

Wykres:10 Czy kiedykolwiek próbowałeś alkoholu?

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla gminy Gniew

Najczęściej deklarowaną okolicznością inicjacji alkoholowej najmłodszych uczniów jest towarzystwo rodziny (SP 4-6 – 14%). Wśród starszych uczniów są to spotkania ze znajomymi (SP 7-8 – 20%; GIM – 29%; PONADGIM – 50%) impreza lub domówka (SP 7-8 – 10 %; GIM – 14%; PONADGIM – 19%) oraz towarzystwo rodziny (SP 7-8 – 13%; GIM – 14%; PONADGIM – 11%). powyższe wyniki potwierdzają prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania. Dla młodzieży najważniejszą grupą społeczną są rówieśnicy. Utrzymanie pozycji w grupie znajomych jest jedną z najsilniejszych motywacji, aby sięgnąć po alkohol.

Dla prowadzenia profilaktyki ważna jest również częstotliwość spożywanego alkoholu. 14% najmłodszych uczniów wskazało, że próbowało alkoholu tylko raz, a 76% że pytanie ich nie dotyczy. Wraz z wiekiem ta tendencja się zmienia. Wśród uczniów klas SP 7-8 najczęściej pojawiają się dwie kategorie odpowiedzi, które odnosiły się do jednorazowego (11%) oraz kilkukrotnego spożycia alkoholu (15%). Natomiast uczniowie gimnazjum najczęściej deklarowali spożywanie alkoholu kilka razy w miesiącu (29%) oraz rzadziej niż raz w miesiącu (14%).

Niepokojące jest to, że 29% gimnazjalistów zadeklarowało codzienne spożywanie alkoholu. Najstarsi uczniowie piją rzadziej niż raz w miesiącu (33%) oraz kilka razy w miesiącu (31%).

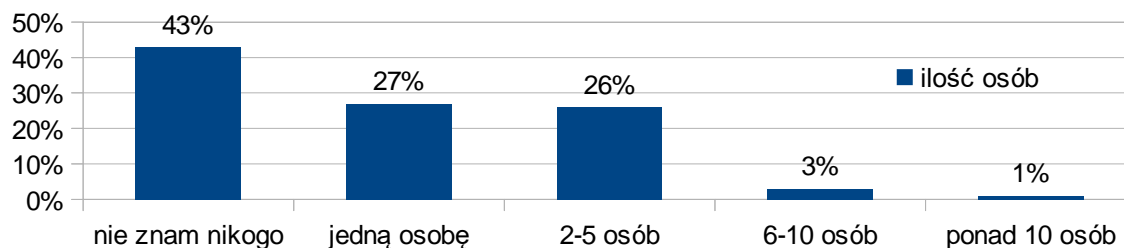
Uczniowie najczęściej sięgają po piwo (SP 7-8 -19%; GIM -14%; PONADGIM – 53%) oraz wódkę (GIM - 43%; PONADGIM – 11%).

3.3 Substancje psychoaktywne

Substancje psychoaktywne, to takie, które oddziałują na centralny układ nerwowy, powodując zmiany nastroju, spostrzegania, świadomości i zachowania. Pojęcie to obejmuje zarówno substancje legalne (np. nikotyna, alkohol, kofeina, niektóre leki) jak i nielegalne (np. kokaina, heroina, marihuana itp.). W ostatnich latach szeroko dyskutowany jest problem tzw. dopalaczy, czyli preparatów, w skład których wchodzi substancje nieznajdujące się na liście substancji kontrolowanych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Rośnie także spożycie (szczególnie wśród uczniów i studentów) preparatów guaranowych i kofeinowych, stosowanych w celu usunięcia zmęczenia i zwiększenia zdolności pamięciowych. Ich powszechna dostępność oraz reklamy powodują, że u wielu młodych ludzi wykształca się nawyk sięgania po nienaturalne metody zwiększania wydolności fizycznej i psychicznej.

Badania, które zostały przeprowadzone wiosną tego roku pokazują, że problem ten dotyczy również, młodzież i dorosłych z gminy Gniew. 57% respondentów zna, co najmniej jedną osobę zażywającą substancje psychoaktywne – narkotyki lub dopalacze.

Tabela 6. Ile zna Pan/Pani osób, które przyjmują substancje odurzające

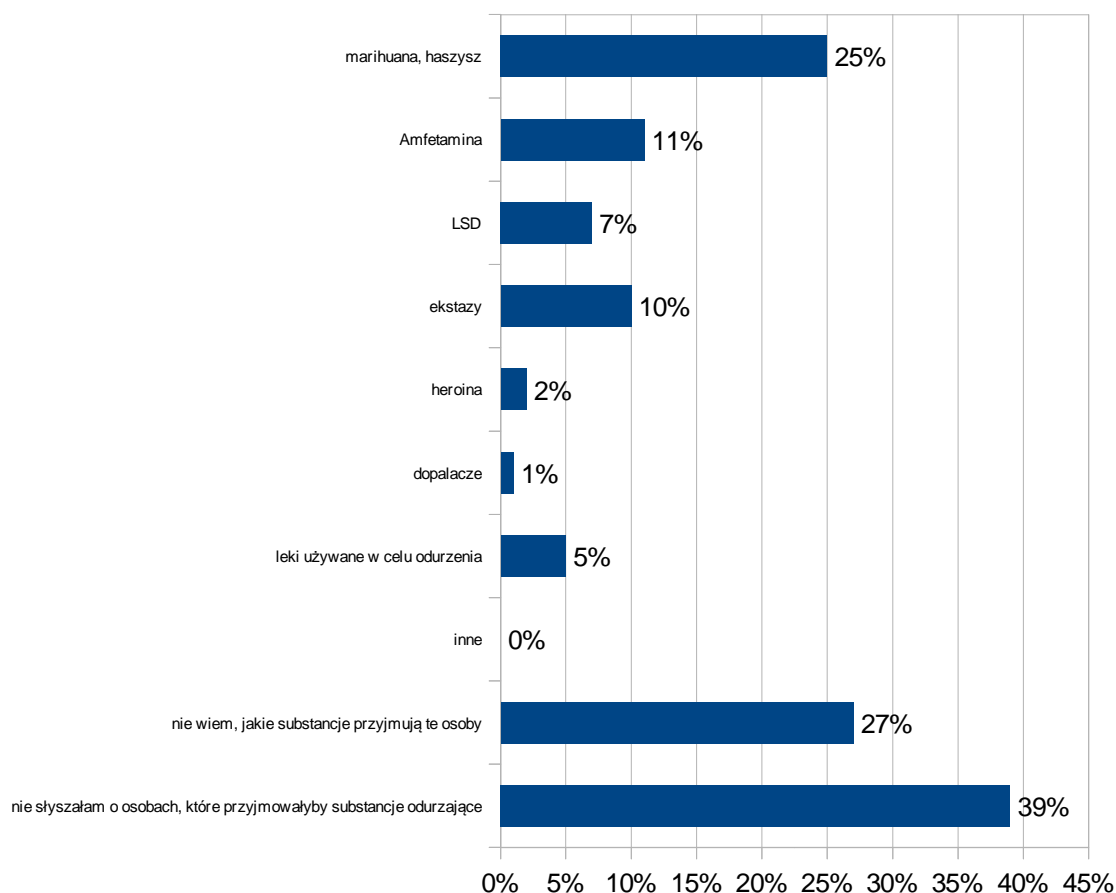

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w gminie Gniew*

Wśród najczęściej stosowanych w środowisku substancji znalazły się: marihuana – 25 respondentów zna osoby, które przyjmują te substancje. Kolejnym co do popularności okazała się

amfetamina 11%, oraz ekstazy – 10 %.

Wykres 8. Jakie substancje odurzające są najczęściej przyjmowane przez osoby, które znasz?

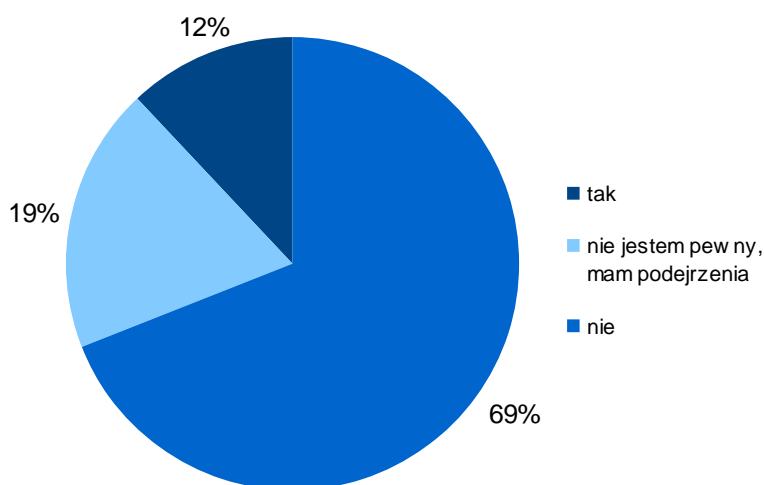

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w gminie Gniew*

Z badań wynika, że 98% respondentów nie wie, gdzie można kupić takie środki, jedynie 2 % orientuje się gdzie można je nabyć.

W polskim społeczeństwie oprócz narkotyków i dopalaczy poważnym problemem stają się leki dostępne w aptekach. Niektóre z nich np. pseudoefedryna wywierają wpływ na układ nerwowy i mogą być stosowane niezgodnie w przeznaczeniu w celu wywołania efektów odurzających. Wiele osób może być także uzależnionych od powszechnie dostępnych leków przeciwbólowych. W Polsce sprzedaż leków rośnie, nasz kraj znajduje się w czołówce sprzedaży.

Wykres 9. Czy w Pana/Pani otoczeniu są osoby uzależnione od leków?

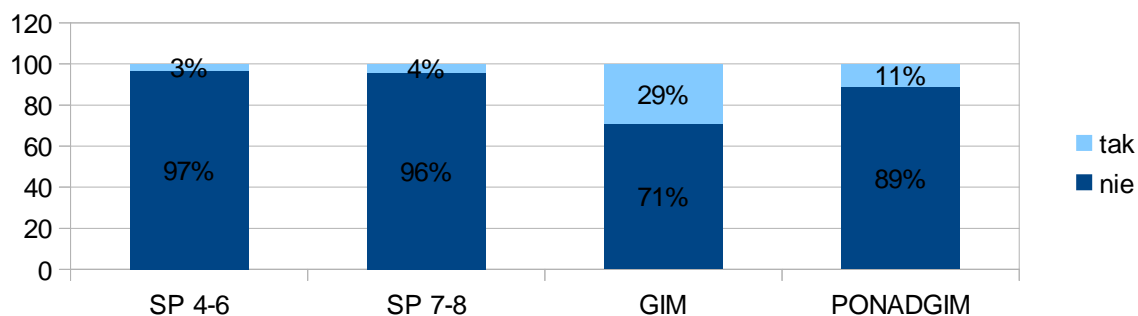
Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gniewie.*

69% badanych mieszkańców twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób uzależnionych od leków, natomiast 19% ma podejrzenia, że tak jest, a 12 % potwierdza, że zna osoby mające ten problem.

3.4. Dzieci, młodzież a narkotyki i dopalacze

Przeprowadzone badania pokazują również jak wygląda sytuacja z narkotykami i dopalaczami. Z badań wynika, że młodsi uczniowie nie przejawiają problemów związanych z próbami przyjmowania narkotyków lub dopalaczy (SP 4-6 – 97%; SP 7-8 – 96%). Część starszych uczniów ma za sobą inicjację narkotykową (GIM – 29%; PONADGIM – 11%).

Wykres: Czy kiedykolwiek próbowałeś narkotyków lub dopalaczy?

Źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla gminy Gniew.*

Substancje, które przyjmowały osoby deklarujące kontakt z narkotykami to głównie marihuana (SP 7-8 – 3%; GIM – 29%; PONADGIM – 8%) oraz LSD (GIM- 29%). Powyższe wartości odzwierciedlają pojedyncze deklaracje uczniów, ponieważ zdecydowana większość badanych wskazała, że ten problem ich nie dotyczy (SP 4-6 – 98%; SP 7-8 – 95%; GIM – 71%; PONADGIM – 86%).

Na pytanie „Jak często przyjmujesz narkotyki lub dopalacze?” uczniowie w większości stwierdzili, że ten problem ich nie dotyczy: SP 4-6 -98%; SP 7-8 – 93%, GIM – 57%, PONADGIM – 86%. Alarmujące są odpowiedzi gimnazjalistów, którzy deklarują przyjmowanie narkotyków rzadziej, niż raz w miesiącu – 29%. Zdecydowana większość uczniów nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. (SP 4-6 – 98%; SP 7-8 -94%; GIM-86%; PONADGIM – 86%). Uczniowie uważają, że jest zakup narkotyków i dopalaczy jest bardzo łatwy i raczej łatwy (GIM – 43 %, PONADGIM – 14 %).

3.5. Podsumowanie

Częstotliwość spożywanego alkoholu można uznać za okazjonalną, jednak ilości jednorazowego spożycia są duże. Spora część badanych nie przyjmuje konstruktywnych postaw wobec spożywania alkoholu, uważając że alkohol zawarty w piwie i winie jest mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych alkoholach – 52% badanych. 32% ankietowanych jest zdania, że prowadzenie samochodu po alkoholu jest bezpieczne, a 35% badanych uważa, że kobiety mogą pić niewielkie ilości alkoholu w ciąży.

Umiarkowanym problemem wśród badanych mieszkańców gminy Gniew jest problem związany z narkotykami. 43% badanych przyznaje, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające.

Problemem środowiska jest również przemoc. Większość badanych przejawia postawy wychowania tradycyjnego. Co drugi ankietowany przyznał, że ma podejrzenia lub jest pewny, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy w rodzinie. Tylko 7 % badanych wie, gdzie można się zwrócić, aby pomóc osobie, która jest ofiarą przemocy.

Wraz z wiekiem wzrasta odsetek młodych uczniów eksperymentujących z alkoholem, papierosami i substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione jest spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu